

คู่มือ การบริหารจัดการ

ขยะและสิ่งปฏิกูล

ในชุมชนตำบลหนองล่อง

คู่มือ การบริหารจัดการ

ขยะและสิ่งปฏิกูล

ในชุมชนตำบลหนองล่อง

มท 5291

พิมพ์ครั้งที่ 1

คู่มือ การบริหารจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล ใน ชุมชน ตำบล หนอง ล ่อง

จากสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันที่ทวีความรุนแรง และมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการยังไม่มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในการสนับสนุนเพื่อให้เกิดระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ แต่ก็ยังไม่สามารถจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการดำเนินงานโครงการของเทศบาลตำบลหนองล่องที่ผ่านมาพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยตามที่ทางสาธารณะในหมู่บ้านลดลง ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีเครื่องมือเพื่อใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนและชุมชนได้

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 เทศบาลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ในการรักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ประกอบกับข้อจำกัดในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลหนองล่อง คณะผู้บริหารเทศบาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงได้ร่วมกันในการกำหนดนโยบายในด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและลดปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ ซึ่งการจัดการขยะโดยชุมชนอาจมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ ศักยภาพของคณะทำงาน ฯลฯ เพื่อการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนิน

การได้เองอันจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการจัดการและแก้ไขปัญหาจากขยะด้วยชุมชนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นการพัฒนาศักยภาพให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน จึงได้มีแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในครัวเรือนและชุมชน ดังนี้

๑๑ ขยะอินทรีย์ ๑๑

ขยะประเภทนี้ ได้แก่ เศษอาหาร ใบไม้แห้ง เศษพืชผักที่เหลือจากการทำอาหาร เป็นต้น
การดำเนินการ

- สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครเข้าร่วมโครงการ สำหรับใช้ในการกำจัดขยะอินทรีย์และหมักทำปุ๋ยเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน/ชุมชน

- จัดตั้ง สนับสนุน และส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร ด้วยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ 1 ในทุกหมู่บ้าน

๑๑ ขยะ รีไซเคิล ๑๑

ขยะประเภทนี้ ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว โลหะ/อโลหะ
อลูมิเนียม เหล็ก กระดาษ เป็นต้น
การดำเนินการ

- จัดตั้งกองทุนขยะรีไซเคิลเพื่อสวัสดิการผู้สูงอายุในทุกหมู่บ้าน
โดยการนำขยะรีไซเคิล หรือขยะขายได้นำมาบริจาคเพื่อขาย และนำมา
เป็นกองทุนเพื่อสวัสดิการให้แก่สมาชิก
- เรียกเก็บวัสดุเหลือใช้เพื่อร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น
รับบริจาคอลูมิเนียมเพื่อทำขาเทียมพระราชทานตามโครงการหลังคาเขียว
เพื่อมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก รับบริจาคกล่องนมที่ดัดล้างแล้ว
เพื่อสมทบในโครงการหลังคาเขียว เพื่อใช้เป็นวัสดุในการทำโต๊ะ/หลังคา
สำหรับผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น
- รณรงค์และจัดทำผ้าป่าการกุศลกองทุนขยะรีไซเคิล เพื่อสวัสดิการ
ผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี

• ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนมีการคัดแยกขยะโดยสามารถ
สร้างรายได้ ให้กับครัวเรือนหรือสมทบกองทุนขยะรีไซเคิล เพื่อสวัสดิการ
ผู้สูงอายุในวันรับเบี้ยผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ติดเชื้อ

หมายเหตุ : ผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความประสงค์จะนำขยะรีไซเคิล
มาบริจาค/สมทบให้กับกองทุนขยะรีไซเคิล เพื่อสวัสดิการผู้สูงอายุ สามารถ
นำมาบริจาค/สมทบได้ทุกวันรับเบี้ยยังชีพในแต่ละเดือน

๑๑ ขยะ ทั่วไป

ขยะประเภทนี้ ได้แก่ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น ถุงพลาสติก พลาสติกใส่ขนม หลอดดูด กล่องโฟมใส่อาหาร ผ้าใบเก่า ชองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ฯลฯ

การดำเนินการ

- ส่งเสริมการคัดแยกขยะ เพื่อเป็นการรณรงค์ลดการเผาในชุมชน ซึ่งเป็นมลพิษต่อสุขภาพ
- กรณีถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร ควรทำความสะอาด ไม่ให้มีเศษอาหารปน ผึ่งให้แห้งและเก็บรวบรวมไว้ เพื่อสมทบในวันรับเบี้ยผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะได้นำมาอัดและรวบรวมขาย เพื่อเป็นกองทุนของชุมชนต่อไป

๑๑ ขยะ อันตราย ๑๑

ขยะประเภทนี้ ได้แก่ หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย ขวดสารเคมีอันตราย แบตเตอรี่โทรศัพท์

การดำเนินการ

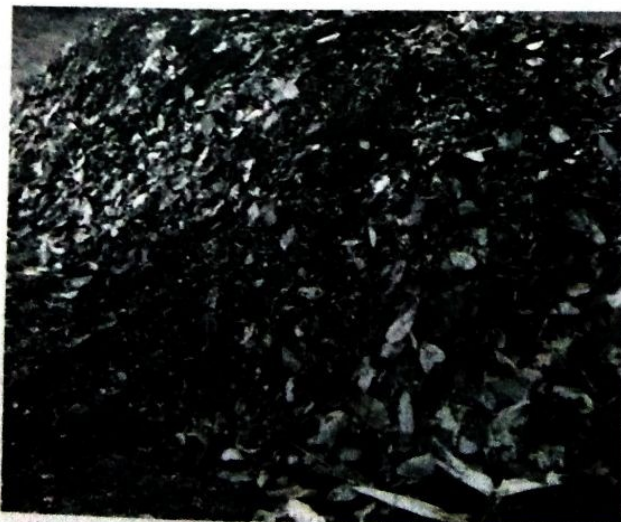
- คัดแยกและเก็บรวบรวมไว้ในคร้วเรือน และนำส่งสมทบในวันรับเบี่ยผู้สูงอายุ
- จัดให้มีภาชนะรองรับขยะอันตรายประจำหมู่บ้านอย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 แห่ง และเก็บรวบรวมโดยเทศบาล เพื่อนำไปกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

การทำปุ๋ยหมัก ใช้เองในครัวเรือน

ปุ๋ย คือ วัสดุที่ให้สารอาหารกับพืชหรือช่วยปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก

ปุ๋ยอินทรีย์ คือ ปุ๋ยที่ได้จากอินทรีย์สาร ซึ่งผลิตขึ้นโดยกรรมวิธีต่างๆ เช่น ทำให้ขึ้น สับบด หมัก ร่อน หรือวิธีการอื่นๆ และจะเป็นประโยชน์ต่อพืชได้ก็ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางชีวภาพเสียก่อน ดังนั้น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด จึงจัดให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยหมัก คือ ปุ๋ยที่ได้จากการหมักสารอินทรีย์ให้สลายตัวผูกพันตามธรรมชาติ โดยนำสิ่งเหล่านั้นมากองรวมกัน รดน้ำให้ชื้น แล้วปล่อยให้ทิ้งไว้ให้เกิดการย่อยสลายตัวโดยกิจกรรมของจุลินทรีย์ จึงนำไปใช้ปรับปรุงดิน

ถาม-ตอบ

ถาม : สิ่งที่สามารถใส่ลงไปในท่อบ่อบ่อเพื่อทำปุ๋ยได้

ตอบ : เศษอาหาร น้ำแกง เศษผัก เศษใบไม้

ถาม : เมื่อเกิดปัญหากลิ่นเหม็น แมลงวันตอม จะทำอย่างไร

ตอบ: 1) พลิกกลับปุ๋ยหมักชั้นที่อยู่ด้านล่างขึ้นมาด้านบน หรือคลุกเคล้าปุ๋ยในท่อบ่อบ่อให้เข้ากัน เพื่อเพิ่มอากาศ ให้แก่งองปุ๋ยจะทำให้เกิดก๊าซไข่เน่าน้อยลง

2) ถ้ามีการเทน้ำแกงหรือเศษอาหารลงในบ่อ ให้หาเศษพืชหรือใบไม้มาคลุม หรือจะใช้ตาข่ายในล่อนมาคลุมปากท่อบ่อบ่อก็ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้แมลงมาวางไข่

ถาม : เมื่อใส่เศษพืชลงไปในห้องบ่อแล้ว ทำไมไม่เกิดการยุบตัว หรือไม่เปลี่ยนเป็นปุ๋ยหมัก

ตอบ : เศษพืชไม่ยุบตัวหรือไม่เปลี่ยนเป็นปุ๋ยหมัก เพราะว่าไม่เกิดกระบวนการย่อยสลายขึ้นภายในห้องบ่อ เนื่องจากขาดปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการย่อยสลาย ได้แก่ ความชื้น จุลินทรีย์

วิธีแก้ไข

1. รดน้ำให้ชุ่มจนทั่วถึงชั้นล่างสุด โดยสังเกตเห็นน้ำซึมออกมาจากก้นบ่อสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง
2. เติมสารเร่งพัฒนาที่ดิน (พด.1), น้ำหมักชีวภาพ, มูลสัตว์ หรือ อีเอ็ม ลงไปเพื่อเพิ่มจุลินทรีย์

ถาม : สารเร่งพัฒนาที่ดิน (พด.) คืออะไร มีประโยชน์อย่างไร

ตอบ : สารเร่ง พด. เป็นกลุ่มจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ พด.1 : ใช้ผลิตปุ๋ยหมักในเวลาสั้น นำไปใช้เพิ่มความสมบูรณ์แก่ดิน

ข้อควรระวังในการใช้ปุ๋ยหมัก

1. ถ้าเป็นลำไย มะม่วง หรือไม้ยืนต้น สามารถนำไปใส่ได้เลย แต่ถ้าเป็นพืชผัก ควรทำให้ปุ๋ยหมักแห้ง ก่อนนำไปใส่ หากไม่ทำให้แห้ง เพื่อหยุดกิจกรรมของจุลินทรีย์ อาจจะทำให้พืชผักตายได้ ทั้งนี้ปริมาณที่ใส่ขึ้นอยู่กับขนาดและชนิดของต้นพืช

2. ข้อควรระวังในการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยหมักไม่ใช่ดินปลูก จึงมีความเข้มข้นของธาตุอาหารสูง ควรผสมกับดินก่อนปลูกพืช อัตราส่วน ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน ต่อดินอย่างน้อย 5 ส่วน

ตารางแสดงการร่วมกิจกรรมโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลในชุมชนตำบลหนองล่อง

คำชี้แจง: ใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่นำเศษวัสดุเหลือใช้หรือขยะแต่ละประเภทมาร่วมกิจกรรม

เดือน	ขวด พลาสติก	ขวด แก้ว	โลหะ/ อลูมิเนียม	ขยะ อันตราย	พลาสติก ทั่วไป	ขยะ ติดเชื้อ	ลายมือชื่อ คณะ ทำงาน	หมายเหตุ
ปี 2558								
สิงหาคม								
กันยายน								
ปี 2559								
ตุลาคม								
พฤศจิกายน								
ธันวาคม								
มกราคม								
กุมภาพันธ์								
มีนาคม								
เมษายน								
พฤษภาคม								
มิถุนายน								
กรกฎาคม								
สิงหาคม								
กันยายน								

ติดต่อสอบถามรายละเอียด : กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เทศบาลตำบลหนองล่อง
โทร. 0 5350 5048 ต่อ 16

เทศบาลตำบลหนองล่อง